

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2323/2021
06.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула и Јелене Ивановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Милош Пајчин, адвокат из ..., против тужене „ОТП банка Србија“ а.д. Нови Сад, са седиштем у Новом Саду, чији је пуномоћник Енике Вег, адвокат из ..., ради поништаја, реинтеграције и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4111/18 од 05.02.2021. године, у седници већа одржаној 06.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ делимично ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4111/18 од 05.02.2021. године у делу става првог изреке и пресуда Првог основног суда у Београду П1 3485/17 од 07.09.2018. године у ставу другом изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиле АА из ... у делу којим је тражила да се обавезе тужена „ОТП банка Србија“ а.д. Нови Сад да тужиљу врати на рад.

У преосталом делу, ревизија тужене **СЕ ОДБИЈА**.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова поступка, као неоснован.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3485/17 од 07.09.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и поништено као незаконито решење тужене број ... од 22.12.2011. године којим је тужиљи отказан уговор о раду број .../... од 31.05.2007. године са припадајућим анексима. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљу врати на рад у року од осам дана од дана правноснажности пресуде. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде штете због неисплаћених зарада које су јој незаконито ускраћене, за период од децембра 2011. године закључно са августом 2012. године, исплати нето износ од 472.425,60 динара, у појединачним месечним износима са затезном каматом на те износе како је ближе опредељено у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да у корист тужиле на износе и за периоде из става трећег изреке уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО – Филијала Београд, доприносе за здравствено осигурање Републичком фонду за

здравствено осигурање – Филијала Београд и доприносе за осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање – Филијали Београд. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 265.730,00 динара у року од осам дана од дана правноснажности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4111/18 од 05.02.2021. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда и одбијена жалба тужене као неоснована. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. тачка 3) у вези члана 374. став 1. и члана 8. Закона о парничном поступку, која је учињена у поступку пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18 и 18/20) – у даљем тексту: ЗПП и нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању у првостепеном поступку, тужиља је била запослена код тужене по основу уговора о раду број .../... од 31.05.2007. године на пословима архитекте координатора на одређено време од 01.06.2007. до 30.11.2007. године, а са туженом је закључила анекс уговора о раду на неодређено време почев од 01.09.2007. године. Тужиљи је престао радни однос и отказан уговор о раду решењем председника Извршног одбора тужене број ... од 06.04.2011. године, због повреде радне обавезе – давање нетачних или лажних података и изјава. Решењем Одељења инспекције рада број 383-117-00403/2011-04 од 01.08.2011. године одложено је извршење решења о престанку радног односа број ... од 06.04.2011. године до доношења правноснажне одлуке суда и тужиља је враћена на рад, а наведено решење је потврђено решењем Министарства рада и социјалне политике РС број 164-03-611/2011-01 од 06.09.2011. године. У циљу извршења налога инспекције рада, тужена је са тужиљом закључила анекс уговора о раду број ... од 29.08.2011. године и тужиљу распоредила на послове ... са звањем ... у Одељењу ..., да би након тога донела нови Правилник о систематизацији послова од 10.11.2011. године, којим је број извршилаца са два повећала на три, и то на пословима саветника ... у ... – два извршиоца и на пословима саветника ... у ... – један извршилац. Затим је Правилником о систематизацији послова од 07.12.2011. године тужена укинула радно место у ..., тако што је овим Правилником прописано радно место саветника ... са два извршиоца у Услед смањења броја извршилаца, односно укидања радног места саветника ... у ..., тужена је поново отказала тужиљи уговор о раду број .../... од 31.05.2007. године решењем председника Извршног одбора број ... од 21.12.2011. године, због престанка потребе за радом тужиље услед организационих и економских промена код тужене. Након тога, правноснажном пресудом на основу признања Првог основног суда у Београду П1 2832/11 од 20.02.2012. године поништено је као незаконито решење о отказу уговора о раду број ... од 06.04.2011. године и обавезана тужена да тужиљу врати на рад. Из исказа сведока ББ је утврђено и да је припрема оспореног решења о

отказу била у његовој надлежности али га он није потписао, да је тужиља имала позицију ... и да је великом реорганизацијом код тужене 2019. године број руководиоца смањен за 20%, да су тужиљу примили по налогу инспектората и вратили на посао који је обављала пре отказа, да процес планирања код тужене за наредну годину почиње у октобру и да је могуће да су предвидели отварање и уређење филијала у ..., али да то не мора бити и разлог због кога је донета одлука обзиром да је било потребе да се смањи број извршилаца у банци и да се централизују одређене функције. Сведок мисли да је од тужиље добио један мејл у коме је наведено да би она била спремна да повремено долази у ..., али не и да је спремна да јој место рада буде у Из исказа тужиље је утврђено и да након што је 20.08.2011. године враћена на рад по решењу инспекције она није имала ни радну столицу (што указује на тенденцију и посебан однос тужене према њој), као и да је долазила на посао без икаквог запошљавања, да би 06.10.2013. године и сама дала отказ. Тужена јој је након другог отказа по налогу инспекције рада понудила послове саветника у ..., на коме је тужиља била распоређена годину дана. Како то радно место није било систематизовано, обавестила је инспекцију рада, али није било конкретног одговора. Такође је поднела тужбу због мобинга. Првостепени суд је висину потраживања у виду штете у износу од 472.425,60 динара, за период децембар 2011. године - август 2012. године, утврдио на основу неспорних навода странака, у складу са достављеним обрачуном тужене.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиље основан и да је оспорено решење о отказу уговора о раду незаконито, јер је тужена тенденциозно распоредила тужиљу на послове радног места за које је знала унапред да ће бити укинута, због чега је злоупотребила право супротно одредби члана 13. Закона о облигационим односима. Такође, тужиљу је огласила за технолошки вишак без примене одговарајућих критеријума и мерила за оцењивање рада запослених који се примењују у случају смањења броја запослених на истом радном месту.

Према становишту другостепеног суда, како се у чињеничном опису оспореног решења о отказу уговора о раду као отказни разлог наводи укидање радног места, односно смањење броја извршилаца на пословима саветника ... са три на два са укидањем места рада у ..., а на којим пословима је тужиља радила, без значаја су наводи који се тичу резултата рада, а тужиља би могла да укаже само на слободна радна места за које испуњава услове. Другостепени суд, међутим, сматра тачним закључак првостепеног суда да се у конкретном случају ради о злоупотреби права од стране тужене, јер је тужиљу распоредила на послове радног места који нису били систематизовани у време закључења анекса, а са тим у вези и да је тужена свесно распоредила тужиљу на послове радног места за које није постојала стварна потреба да би имала основа да је прогласи за технолошки вишак, што представља противциљно вршење права. Поред наведеног, другостепени суд налази да тужиља није могла представљати технолошки вишак запослених, нити је тужиљи радни однос могао да престане по било ком другом основу у периоду од доношења претходног решења о престанку радног односа па до правноснажног окончања судског поступка. Тужиља је нови анекс уговора о раду број ... од 29.08.2011. године закључила у циљу извршења решења инспектора рада којим је она враћена на рад почев од дана престанка радног односа до правноснажног окончања судског поступка по тужби за поништај претходног решења о отказу уговора о раду, на који начин је само одложено извршење првобитног решења о престанку радног односа због повреде радне обавезе. Како је оспореним решењем од 21.12.2011.године тужена поново отказала тужиљи исти уговор

о раду са припадајућим анексима, иако пре правноснажности судске одлуке по претходном поништају тог решења није могла донети нову одлуку о отказу истог уговора о раду и анекса, другостепени суд је закључио да је оспорено решење о отказу незаконито и да су наступили услови из члана 191. Закона о раду, па је правилно усвојен и захтев тужиље за враћање на рад и накнаду штете у висини која је као неспорна утврђена међу странкама, према достављеном обрачуну тужене. Потврђена је и одлука у делу за доприносе као акцесорно право и за законску затезну камату као споредно потраживање.

Одредбом члана 191. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 61/05 ... 54/09), прописано је да ако суд донесе правноснажну одлуку којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, суд ће одлучити да се запослени врати на рад, ако запослени то захтева. Према ставу 2. истог члана, поред враћања на рад, послодавац је дужан да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање.

У конкретном случају, оспореним решењем тужене број ... од 21.12.2011. године тужилји је отказан Уговор о раду број .../... од 31.05.2007. године са свим припадајућим анексима. Решењем Инспектората за рад, Одељење инспекције рада - Јужнобачки управни округ, Нови Сад број 383-117-00403/2011-04 од 01.08.2011. године одложено је извршење решења тужене број ... од 06.04.2011. године којим је тужилји отказан исти уговор о раду као и оспореним решењем, до доношења правноснажне одлуке суда. Тужилја је по основу наведеног решења Инспектората за рад враћена на рад код тужене и распоређена на послове саветника С обзиром да је решење Инспектората за рад од 01.08.2011. године произвело правно дејство до доношења правноснажне одлуке суда, тужена није могла тужилји да откаже уговор о раду до правноснажног окончања поступка у предмету Првог основног суда у Београду П1 2832/11. Како је тужена оспорено решење донела 21.12.2011. године, дакле, пре него што је поступак у предмету Првог основног суда у Београду П1 2832/11 правноснажно окончан пресудом на основу признања од 20.02.2012. године, незаконито је тужилји оспореним решењем отказан уговор о раду.

Сагласно томе, по оцени Врховног касационог суда, правилно су нижестепени судови закључили да је у конкретном случају тужилји незаконито престао радни однос код тужене, због чега је тужена у обавези на основу члана 191. став 1. Закона о раду да тужилји накнади штету у износу према достављеном обрачуну тужене.

Међутим, имајући у виду утврђено да је тужилји престао радни однос код тужене дана 06.10.2013. године услед отказа уговора о раду од стране тужилје, Врховни касациони суд налази, супротно закључку нижестепених судова, да у конкретном случају нема услова за примену одредби члана 191. Закона о раду који регулише правне последице незаконитог отказа у делу захтева за реинтеграцију тужилје (враћање на рад).

С обзиром на изложено, Врховни касациони суд је применом одредби члана 416. став 1. и члана 414. став 1. ЗПП донео одлуку као ставу првом и другом изреке.

Врховни касациони суд је приликом одлучивања имао у виду да је Први основни суд у Београду ставом првим изреке првостепене пресуде поништио решење тужене број ... од „22.12.2011. године“ уместо правилно од „21.12.2011. године“, али је закључио да ово није од утицаја на другачије решење ове правне ствари, јер из стања у списима произлази да се ради о очигледној грешци која се у свако време може исправити.

Тужиља у овој парници није успела у делу захтева који се односи на враћање на рад и због тог дела нису настали посебни трошкови, а успела је у делу захтева за поништај решења тужене о отказу уговора о раду и за накнаду штете због неисплаћене зараде. Применом одредаба члана 153. став 3, чл. 154. и 163. и члана 165. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио да тужена накнади све трошкове које је тужиља имала у току поступка, па је зато одржао на снази побијану другостепену пресуду у делу који се односи на трошкове поступка и првостепену пресуду у ставу петом изреке, а одбио захтев тужене за накнаду трошкова поступка.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић